

O'zbekistonda sog'liqni saqlash Здравоохранение Узбекистана

Газета 1995 йил октябрь ойидан чиқа бошлаган • www.uzssgzt.uz, uzss@inbox.ru • 2011 йил, 17 июнь • № 24 (837)

Тадбир

ҚОН ХИЗМАТИ ЙЎЛИДАГИ ҒАМХЎРЛИК

Жорий йилнинг 10 июнь куни Республика гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институти қон қуйиш станциясида Бутунжаҳон донорлар кунини нишонлашга бағишланган тақдирот маросими бўлиб ўтди.

Тадбирда сўз олган Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири Адҳам Икрамов республика тиббиёт тизимида олиб борилаётган ислохотлар жараёнида барча йўналишлар қатори қон хизмати янги технологиялар кириб келиши, қон донорлиги хавфсизлигини таъминлаш борасида меъёрий ҳужжатлар такомиллаштирилиб, мазкур хизматнинг ривожланиши учун барча зарур қонуний асослар яратилганлигини таъкидлаб, гематология соҳасига оид касалликларни даволаш, аҳолини беғараз донорликка жалб этиш, тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтириш масалаларига давлатимиз томонидан катта эътибор қаратилаётганлиги, шунингдек, ҳамкорликдаги фаолиятлар ўз маҳсулини бераётганлигини эътироф этиб ўтди.

Шунингдек, Республика гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институти директори Ҳамид Каримов, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Мишель Тайад ва Қизил Ярим ой жамияти ҳамда Осиё тараққиёт банки вакиллари сўзга чиқиб, ҳамкорликда амалга оширилаётган ишларга алоҳида эътибор қаратдилар.

Таъкидлаш муҳимки, айна пайтда Гематология ва қон қуйиш институти қон қуйиш станцияси, Қорақалпоғистон Республикаси, Фарғона, Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё вилоятлар қон қуйиш станциялари тўлиқ қайта таъмирланиб, улар ҳудудий қон марказларига айлантирилди. Айтиш жойизки, Осиё тараққиёт банки томонидан 7,166 миллион АҚШ доллари қийматида асбоб-ускуналар ва улар учун зарур хом ашёлар сотиб олинди ҳамда ишлаб чиқарилаётган қон ва унинг компонентлари сифати, шунингдек, хавфсизлигини таъминлаш мақсади-

да қон қуйиш станциялари замонавий юқори технологияли асбоб-ускуналар билан жиҳозланди. Юқори технологияли асбоб-ускуналар катта ҳажмда ишлаб чиқариш хусусиятига эга ва уларнинг ҳар бири вилоятларни қон ва унинг компонентлари билан таъминлай олади. Бутунжаҳон донорлар кунини арафасида Республика қон марказида ўтказилган тадбирда Осиё тараққиёт банкнинг "Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш" лойиҳасини яқунлаш, донорларни ҳамда беғараз донорликка ўз ҳиссасини қўшиб келаётган ташкилотларни рағбатлантириш тантаналари бўлиб ўтди.

Яна шуни эътироф этиш муҳимки, тадбирда 2010 йилнинг 22 декабридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Таълим, соғлиқни сақ-

лаш, ижтимоий муҳофаза, ахборот тизимлари ва телекоммуникация масалалари мажмуаси» мажлиси баёнига мувофиқ, Республика «Маҳалла» жамғармаси томонидан ажратилган маблағ ҳисобига Республика гематология ва қон қуйиш илмий-текшириш институти қон қуйиш станцияси, Қорақалпоғистон Республикаси, шаҳар ва вилоят қон қуйиш станцияларига сайёр гуруҳлар ёрдамида қон тайёрлаш мақсадида 18 та "Дамас" автомашинаси ва 2 та "ISUZU" микроавтобуси тақдим этилди. Ушбу автомашиналарни Соғлиқни сақлаш вазири Адҳам Икрамов станция бошлиқларига тантанали равишда топшириб, барча ҳамкор ташкилотларга ўз миннатдорчилигини билдирди. Айниқса, "ISUZU" микроавтобуси ичидаги шароитлар жойларда қон топшириш имкониятига эга бўлиб, унда донорлар учун барча қулайликлар мавжуд. Мазкур автобуслар Республика қон қуйиш маркази ҳамда Фарғона вилоят қон қуйиш марказига берилди. Шу жумладан, Республика миқёсида инсонларга ҳаёт бахш этаётган донорлар ва ташкилотлар ҳам тақдирланди.

Тадбир сўнгидеги иштирокчилар Республика қон қуйиш марказининг фаолияти билан танишдилар ва институт томонидан тайёрланган видеороликлар намойиш этилди.

Ибодат СОАТОВА.
Муаллиф олган суратлар.

МИННАТДОРЛИК ТУЙҒУСИ

Анджон вилояти Олтинкўл туман тиббиёт бирлашмасига қарашли кўп тармоқли поликлиника ҳамшариси Раҳимахон Отахонова вилоятдаги Ўрта тиббиёт ва доришноос ходимлар малакасини ошириш ва ихтисослаштириш Республика маркази Анджон филиалида малака оширганлигини баён этади. У назарий ва амалий билимларини бойитиш жараёнида ўзлаштирган янгилик, эгаллаган касб сирлари ва марказдаги замонавий таълим стандартларидан миннатдор эканлигини алоҳида таъкидлади. Шунингдек, марказ директори Гулнора Тўрахўжаева, малакали педагог-ўқитувчилардан Тамара Файзулина, Малика Файзихўжаеваларнинг янгича услубда дарс жараёнларини маҳорат билан олиб боришлари барча тингловчиларда янада кўпроқ билим олиш ва тажриба алмашиш салоҳиятини ошириши ҳам эътироф этилган.

Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи фуқаро Абдаким Нишонов кўп йиллардан бери қандли диабет касаллиги билан даволаниб келади. Яқинда бемор Тошкент тиббиёт академияси 3-клиникасининг эндокринология бўлимида соғлигини тиклади. У ерда беморга тажрибали эндокринолог Ҳамид Каримова ҳамда бири-бирдан чаққон, ширинсўз ҳамширалар эътибор ва меҳр билан даво муолажаларини ўтказдилар. Қисқа вақт ичида бемор аҳоли яхшиланиб, оиласи бағрига қайтди. Шу сабабли тахририятимизга мактуб йўллаган Абдаким Нишонов юқорида номлари тилга олинган барча тиббиёт ходимларига ўз миннатдорчилигини билдиради.

Фарғона вилоятида яшовчи бемор Хуршида Мадамнова пойтахтимиздаги Республика колопроктология марказидаги малакали тиббиёт ходимларининг амалий ёрдами билан ўз соғлигини тиклаб қайтди. Унга марказнинг тажрибали мутахассисларидан М. Аҳмедов, Ф. Юсупов, М. Мирзааҳмедов, Т. Исоқуловлар шошилинч ёрдам кўрсатиб, керакли даво муолажалари ва мураккаб операция амалиётини муваффақиятли ўтказдилар. Шу боис, бемор барча шифокорларга самимий дил ихзорини йўллайди.

УШБУ СОНДА:

2-бет

ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришда қонунчилик тизимини такомиллаштириш масалалари

3-бет

ЗАМОНАВИЙ ТИББИЙ ЎҚУВ ХОНАЛАРИ: ШАРОИТ ВА ИМКОНИЯТЛАР

«Саломатлик-2» лойиҳаси доирасида Қашқадарё вилоятидаги хизмат сафаридан тафсилотлар

Специалист рекомендует В РАЗГАРЕ ЛЕТНИЙ ЗНОЙ

7-бет

Долзарб мавзу
ЎТКИР ЮҚУМЛИ ИЧАК
КАСАЛЛИКЛАРИ

Депутат минбари

ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ

Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва ривожлантириш жараёнида оилавий бизнесни шакллантириш ҳамда унинг ҳуқуқий асосини яратиш – аҳолининг иш билан бандлигини таъминлаш борасида юртимизда кўпгина салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Муҳтарам Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 18 йиллигига бағишлаб ўтказилган маросимдаги маърузасида: "Тадбиркорлик, ишбилармонлик халқимизнинг, миллатимизнинг қон-қонига, суяк-суягига сингиб кетган ноёб ва эзгу фазилатдир", деган эдилар.

Ота-боболаримизнинг ўз ери, ўз мулки, ўз касбу ҳунарига эга бўлиш, омилкорлик билан иш юритиш, тадбиркор ва ишбилармон инсонларни кадрлаш борасидаги анъаналар ҳақида кўплаб гапириш мумкин. Бунга биргина мисол сифатида, соҳибқирон Амир Темур бобомизнинг барчамизга яхши маълум бўлган: "Азми қатъий, тадбиркор, ҳушёр, мард ва шижоатли бир киши мингта тадбирсиз ва лоқайд кишидан афзалдир", деб айтган чуқур маъноли сўзларини эслаш kifойадир. Бозор иқтисодиёти шароитида тадбиркор ўзининг маълум бир миқдордаги молиявий маблағини таваккал қилган ҳолда бозорга янги гоё, маҳсулот ва хизмат турлари билан илдам кириб борувчи ишбилармон шахс сифатида эътироф этилади.

Шунингдек, Ўзбекистонда халқимизнинг миллий анъаналарини қайта тиклаш, жумладан, одамлар орасида ҳунармандчилик ва хусусий бизнес юритиш кўникмаларини ривожлантириш бўйича барча шарт-шароит яратилган. Бу борада оилавий бизнес ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ана шу кўникмаларини қўллаш ва ривожлантиришга ҳар томонлама ҳисса қўшадиган самарали ташкилий-ҳуқуқий усул бўлиб хизмат қилиши лозим.

Мамлакатимизда оилавий бизнесни яратишга доир бир қатор қонунлар ва бошқа меъёрий қонуности ҳужжатлар қабул қилинган. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан 2009 йил 29 июлда 216-сонли "Оилавий тадбиркорликни ҳамда ҳунармандчилик фаолиятини ривожлантириш ва кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори қабул қилинган, аҳолининг оила бюджети даромадларини кўпайтириш, иш билан банд бўлмаган фуқароларни ишлаб чиқариш фаолиятига жалб этиш ва халқ ҳунармандчилигининг кўп асрлик анъаналарини сақлаб қолтиш, бир сўз билан айтганда оилавий тадбиркорлик ҳамда ҳунармандчиликни янада ривожлантиришга йўналтирилди. Ушбу қарор асосида "Оилавий тадбиркорликни ҳамда ҳунармандчилик фаолиятини амалга ошириш тартиби тўғрисида"ги Низом тасдиқланди. Мазкур Низомда ҳам оилавий тадбиркорлик ва ҳунармандчилик фаолияти субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ҳамда ҳисобга қўйиш, рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби, оилавий тадбиркорлик ҳамда ҳунармандчилик фаолиятини амалга ошириш, шунингдек, 18 ёшгача бўлган шахсларнинг тадбиркорлик ва ҳунармандчилик фаолиятида қатнашиш хусусиятлари, субъектларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, улар фаолиятини қўллаб-қувватлаш ҳамда оилавий тадбиркорлик

субъектлари ҳамда ёрдам берувчи оила аъзолари ўртасидаги муносабатларни тартибга солиш қоидалари ўз аксини топган.

Мутахассислар томонидан оилалар бўйича олиб борилган тадқиқот натижалари мамлакатда ўз даромад манбаи ва тирикчилик воситасига эга бўлган оилалар сони 2008 йилда 85,1 фоиз, 2010 йилда эса 89,6 фоизга етганини кўрсатмоқда. Аммо амалга оширилаётган туб ислохотлар, янгиланишлар бу кўрсаткичларни янада яхшилашни тақозо этмоқда. Статистик маълумотларга кўра, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга қаратилган чора-тадбирлар туяфайли 2000 йилда ялпи ички маҳсулотнинг қарийб 31 фоизи иқтисодиётнинг фаол ривожланиб бораётган ушбу

сектори улушига тўғри келган бўлса, 2010 йилда бу кўрсаткич 52,5 фоизни ташкил этди. Бунда эса оилавий тадбиркорликнинг ҳам улуши салмоқлидир. Оилавий тадбиркорлик ҳамда ҳунармандчилик фаолиятини ривожлантириш ҳисобига яратилган иш ўринлари сони 2009 йилда 36486 тани (жами яратилган иш ўринларига нисбатан 3,9 фоиз), 2010 йилда 43179 тани (жами яратилган иш ўринларига нисбатан 4,5 фоиз), 2011 йилнинг биринчи чорагида 25889 тани (жами яратилган иш ўринларига нисбатан 11,8 фоиз) ташкил қилади. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг 2010 йил 12 ноябрда бўлиб ўтган Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисидаги «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» номли маърузасида таъкидлаганидек, Ўзбекистон мустақиллигидан то шу кунга қадар мамлакатимиз иқтисодиётининг турли жабҳаларини ислох этиш, уларнинг ҳуқуқий асосларини яратиш борасида 400 дан зиёд қонун ҳужжатлари қабул қилиниб, изчиллик билан ҳаётга татиқ этилмоқда. Бундай сайёҳаракатлар самараси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг иқтисодиётимиз ривожидидаги улушида ҳам намоён бўлмоқда. Бугунги кунда мамлакатимиздаги иш билан банд аҳолининг 74 фоиздан ортиғи кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасида меҳнат қилаётгани, ялпи ички маҳсулотнинг 52,5 фоизи (2011 йилда 54 фоизга етказиш) уларнинг ҳиссасига тўғри келаётгани ҳам буни яққол тасдиқлаб турибди. Яна бир маълумот: ўтган йили мазкур соҳани ривожлантириш ҳисобидан 480 мингта янги иш ўрни яратилди. Уларнинг 60 фоиздан ортиғи қишлоқ жойларда ташкил этилганлиги эътиборлидир. Хусусий мулкнинг ҳуқуқ ва ҳимоясини мустақамлашимиз, ҳар қайси хусусий мулкдор қонуний йўл билан

қўлга киритган ёки яратган ўз мулкнинг дахлсизлигига асло шубҳа қилмаслигини таъминлайдиган ишончли кафолатлар тизимини яратиш бугунги куннинг долзарб масаласи бўлиб қолмоқда. Ҳар бир тадбиркор аввало шуни аниқ англаши керакки, давлат хусусий мулкдор ҳуқуқларининг ҳимоячиси. Шунинг учун ҳам тадбиркорлар ўз бизнесига бежавотир инвестиция киритиши, ишлаб чиқариш фаолиятини кенгайтириши, маҳсулот ҳажми ва олаётган даромадини кўпайтириши бугунги кун талаблари даражасида янада такомиллашмоқда. Зеро Концепцияда бу масалага катта эътибор қаратилган. Жумладан, унда "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Тадбиркорлик фаолияти соҳасида рухсат бериш тартиб-қоидалари тўғрисида"ги янги қонунларни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш муҳим аҳамият касб этиши алоҳида белгиланган. Айни чоғда амалдаги айрим қонунларни бугунги кун талаблари даражасида такомиллаштириш ҳаётин

заруратдир. Мамлакатимизда иқтисодий ислохотларни амалга ошириш ва уларни ҳуқуқий таъминлаш довомида тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш бўйича ташкилий-ҳуқуқий шаклларнинг тегишли тизими яратилди. Бу тизим дунёнинг ривожланган мамлакатлари тажрибасининг энг яхши жиҳатларини ўзида мужассам этган бўлиб, тадбиркорлик субъектлари таъсисчилирига белгиланган мақсад ва имкониятлардан келиб чиқиб, капитал ёки савий-ҳаракатларни ёхуд ҳар иккиниси бирлаштириш имконини бермоқда.

Бугунги кунгача оилавий бизнес асосан яқка тартибдаги тадбиркорлик ёки хусусий корхона ва ҳаттоки, масъулияти чекланган жамият шаклида амалга оширилди. Бирок, бундай шаклларда хусусий корхона эгаси ёки масъулияти чекланган жамият (МЧЖ) директори сифатида рўйхатга олинган яқка тартибдаги тадбиркорлик хоҳиш-истаги ва ҳаракатлари юридик аҳамиятга эгадир. Яна шуни эсдан чиқармаслик керакки, оилавий бизнесда оиланинг алоҳида ижтимоий-социал тузилма сифатида мавжуд бўлиш шакли ҳам ўзига хос тарзда намоён бўлади. Оилавий бизнесда гўёки ўзаро муносабатлар тузилмаси шаклланади ва унда бир бутун ҳолда оила аъзолари, оилавий бизнес раҳбари ҳамда оиланинг ўзи иштирок этади. Айни пайтгача оила ҳуқуқий муносабатларнинг мустақил субъекти сифатида фақат тор доирада чекланган муносабатлар ёки қўшимча шарт сифатида тан олинган. Шу сабабли оилани нафақат моддий бойликлар истеъмолчиси, балки уларни ишлаб чиқарувчи нуқтаи назаридан иқтисодий муносабатлар иштирокчиси сифатида ҳам эътироф этиш мумкин эмас. Аммо бу муаммо халқимиз ўтмишининг тарихи нуқтаи назаридан кўриб чиқилган бўлса, бунинг ҳеч қандай ажабланарли томони йўқ. Юртимизда асрлар довомида оилавий бизнес мавжуд бўлган

ва ривожланган. Ота-оналар ва фарзандларнинг ишлаб чиқариш бирлиги маънавий ва моддий манфаатлар уйғунлиги асосида ташкил қилинган. Бу бизнесга раҳбарлик қилиш низосиз, энг муҳими, ишлаб чиқариш жараёнига ҳеч қандай зарар етказилмай авлоддан авлодга ўтиб келмоқда ва бу ҳамма томондан табиий ҳамда муқаррар ҳолат сифатида қабул қилинмоқда.

Оилавий бизнеснинг қонуний асосларини яратишда оилавий бизнесни юритишнинг тарихий анъана ва кўникмалари инобатга олиниши шарт. Оилавий бизнес асосан тижоратчи юридик шахс шаклида ўзига хос жамоа корхонаси сифатида ташкил этилиши керак. Бу жамоа оила аъзоларидан таркиб топиши лозим. Корхонани бошқаришда жамоавийлик, бирлик принциплари эътиборга олиниши муҳим. Одатда, оилавий бизнесда жамоавийлик руҳи унинг айрим аъзоларининг алоҳида интилишларига зид бўлмайди. Оилавий бизнесда оила иқтисодий муносабатлар субъекти сифатида шаклланади, умумий оилавий манфаатларнинг муштараклиги уюшқоқлик билан фаол ҳаракат

қилиш, бизнеснинг айрим иштирокчилари биргаликда ҳаракат қилишини талаб қиладиган ягона хоҳиш-истак механизминини ишлаб чиқишга ундайди ҳамда аниқ мақсадга йўналтирилган тадбиркорлик фаолиятини ташкил қилади. Бирок, бунга бошқаларни мажбурлаш ва уларнинг ҳуқуқларини чеклаш орқали эмас, балки оила аъзолари менталитети ва маънавий қадриятлари асосида эришилади. Оилавий бизнесни бошқаришда хушмуомалалик ва тадбиркорлик билан ёндашиш талаб этилади. Ҳар бир оилавий бизнеснинг ўз менежерлари ва маънавий етакчилари бор. Шундай экан, унинг тадбиркорлик ва ижтимоий вазифалари ҳам мавжуд. Бу икки вазифа анъанавий тарзда, бирибирига зарар етказмасдан муваффақиятли ва самарали амалга оширилмоқда. Унинг мазмун-моҳияти ва таркибий қисмларини тушунган ҳолда оилавий бизнеснинг дастлабки ташкилий-ҳуқуқий жиҳатларини моделлаштиришимиз мумкин. Оилавий бизнеснинг ижтимоий вазифалари авваломбор, моддий бойликларни яратишда оила аъзоларининг ҳиссаси ва бу бойликларни тақсимлаш мезонларига боғлиқ бўлмоқда. Бу борада энг муҳими, даромадларни тақсимлашнинг бундай тизими оила манфаатларига тўлиқ мос бўлиши лозим. Шу билан бирга, бизнес бу бизнес эканлигини ва унда асосий мақсад ҳаракатга келтирувчи энг муҳим куч ҳисобланишини ҳам эсдан чиқармаслик даркор. Оилавий корхона барча параметрлар бўйича кичик бизнес субъекти мақомига эга бўлишга даъвогарлик қилиши мумкин. Бу ерда фақат иш билан банд бўлган ишчилар сони назарда тутилаётгани йўқ. Оилавий корхона ўзгарувчан, ихчам, бозор конъюктурасига тез мослашувчан, янги техника ва технологияларни тез ўзлаштира оладиган корхона ҳисобланади. Анъанага кўра, унинг асосий соҳалари ҳунарманд-

чилик, чеварлик бўлсада, оилавий бизнес менежерларининг эҳни ўткирлиги ва тадбиркорлиги уларга янги турдаги товарларни ишлаб чиқариш, бозорда талаб юқори бўлган ишларни бажариш, хизматлар кўрсатиш имконини беради.

Оилавий корхона мулкнинг ҳуқуқий режимини белгилашда оилада умумий фойдаланиладиган мулк объектлари ва оилавий корхона мулкни фарқлаш лозим. Шуни эслатиб ўтиш жоизки, зарурат туғилганда кредитдорлар талаблари бўйича ундирилган пул ҳеч қачон умумий фойдаланиладиган оила мулкига эмас, балки оилавий корхона низом жамғармасига йўналтирилиши мумкин.

Маҳалла институти орқали аҳолини аниқ йўналтирилган асосда ижтимоий қўллаб-қувватлаш кўп жиҳатдан ҳудудда хусусий тадбиркорлик ва оилавий бизнесни ривожлантиришга боғлиқдир. Негаки, тадбиркорликка дастлабки қадам айнан оилада, маҳалла миқёсида ташланади. Оилавий бизнес билан шуғулланаётган тадбиркорлар ўз оилаларидан ташқари шу ҳудудда истиқомат қилувчи бошқа фуқароларнинг ҳам ижтимоий манфаатларига хизмат қиладилар. Яъни маҳаллада ташкил этилган тадбиркорлик субъекти аҳоли учун қулайликлар яратиш баробарида, уларни фойдали меҳнатга жалб этиш имкониятини ҳам кенгайтиради. Ана шу нуқтаи назардан олиб қаралса, маҳалла кичик бизнеснинг ўзимизга хос миллий йўналиши – оилавий тадбиркорликни шакллантириш ва ривожлантириш учун энг қулай маскан саналади. Унинг ҳуқуқий асосларини яратиш ва ижтимоий ҳаётга кенг жорий этиш масаласи Юртбошимиз томонидан ишлаб чиқилган Концепцияда алоҳида тилга олинганини боиси ҳам шунда. Бугунга келиб Ўзбекистонда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш янги босқичи вуҷудга келаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мазкур фаолиятнинг амалга оширилиши нафақат келажақда оила ривожини, балки мамлакат тараққиётига ҳам хизмат қилади.

Қуйдагиларни назарда тутувчи "Оилавий тадбиркорлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш мақсада мувофиқдир:

- оилавий корхона тарзида хўжалик фаолиятининг янги ташкилий-ҳуқуқий шаклини жорий этиш, уларнинг фаолият кўрсатиш соҳаларини белгилаш;
- оилавий корхона иштирокчиларини аниқ белгилаш;
- оилавий корхоналарни рўйхатдан ўтказиш ва уларни тутатиш механизмини белгилаш;
- оилавий корхонанинг инфратузилмадан соддалаштирилган тарзда фойдалана олишини назарда тутиш;
- оилавий корхоналарнинг бухгалтерлик ҳисоби ва уларга солиқ солишининг соддалаштирилган тартибин белгилаш.

Б. БЕГЖАНОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик
палатаси депутати,
Меҳнат ва ижтимоий
масалалар
қўмитаси аъзоси.

2011 йил – Кичик бизнес
ва хусусий тадбиркорлик йили

Ўзбекистон
Республикаси

Жаҳон
банки

Осиё тараққиёт
банки

Озиқланишни яхшилаш
Глобал Альянси

№ 4

2011 й.

«Саломатлик-2», «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» ва «Унни бойитиш миллий дастури» лойиҳалари

«Health-2», «Women and Child Health Development» and «National flour fortification program» Projects
Проекты «Здоровье-2», «Укрепление здоровья женщин и детей» и «Национальная программа по фортификации муки»

Мустақиллигимизнинг 20 йиллиги олдида — Қашқадарё вилояти ЗАМОНАВИЙ ТИББИЙ ЎҚУВ ХОНАЛАРИ: ШАРОИТ ВА ИМКОНИЯТЛАР

Шиддат билан кечаётган ҳар бир кунимиз соҳадаги янгилик ва ўзгаришлар сари янада илдам қадам ташлашимизда муҳим омил бўлаётганлиги ҳеч биримизга сир эмас. Жумладан, республика соғлиқни сақлаш тизимида амалга оширилаётган ишлар ҳам халқимиз саломатлиги йўлида эзгу ниятлар ила олиб борилаётган экан, бу борада бирламчи тизимдаги фаолиятлар ҳам кундан-кунга ривож топиб, аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизмат сифати янада яхшиланиб бормоқда. Айниқса, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда «Саломатлик-2» лойиҳаси ҳамкорлигидаги фаолиятлар бугунги кунда ўз маҳсулини берапти десак, янглишмаган бўламиз. Шу кунга қадар республика миқёсидаги 3182 та қишлоқ врачлик пунктнинг давр талаби даражасида иш юритаётганлиги «Саломатлик-1, 2» лойиҳалари томонидан замонавий асбоб-ускуналар билан таъминланганлиги, шунингдек, узлуксиз таълим жараёнларида ўз тажриба ва малакасига эга бўлаётган мутахассисларнинг фаолиятдаги ўрни боис, самарали натижаларга эришилмоқда. Шундай экан, бу борада ўз меҳнатлари билан халқимизга тиббий хизмат кўрсатиб келаётган Қашқадарё вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасига қарашли туман тиббиёт бирлашмаси тасарруфидаги қишлоқ врачлик пунктларида ҳам муайян ишлар ўз ифодасини топиб келмоқда. Кунги кеча мазкур вилоятнинг Шаҳрисабз, Китоб, Яккабоғ ва Чироқчи туманлари тиббиёт бирлашмаларида бўлиб, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 402-сонли буйруғи асосида ташкил этилган врач ва ҳамширалар ўқув хоналари, у ердаги шарт-шароитлардан оқилона фойдаланиш, узлуксиз таълим жараёнида мутахассисларнинг фаоллиги ҳамда ҚВПларда олиб борилаётган бу борадаги ишларга алоҳида эътибор қаратдик.

Матлуба ЮСУПОВА,
Қашқадарё вилояти
соғлиқни сақлаш
бошқармаси бошлигининг
ҳамширалик иши бўйича
бош мутахассиси:

— Мустақиллигимизнинг шарофати билан Юртбошимиз томонидан ҳамширалик ишига эътибор қаратилгани боис, ушбу йўналишда ҳам катта ўзгаришлар бўлиб, ҳамширанинг фаолиятдаги мавқеи кўтарилди. Кўп йиллик тажрибамдан келиб чиққан ҳолда айтмоқчиманки, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциацияси томонидан ишлашимиз учун етарли шароитлар яратилиб, хорижий давлатларда ўтказилган халқаро анжуман ва ўқув курсларида иштирок этиш имкониятига эга бўлиб келмоқдамиз. Бунинг баробарида, республика тиббиёт олийгоҳлари таркибидаги олий маълумотли ҳамшира факультетининг фаолият бошлагани ҳам мутахассисларимизни илмий салоҳият йўлига бошлаётгани қувонарли ҳолдир. Шунингдек, тизимда ҳамширалар мактабининг юзага келиши, бу

албатта, ҳамширалик ишининг янада кенг қулоқ ёйиб, дунё ҳамжамиятидан ўз ўрнини эгаллашига замин яратаяпти десам, муболага бўлмайди. Бугунги кун ҳамшираси ўзининг эркин фикрига эга бўлиб, янги технологиялар ва халқ билан ҳамнафас ишлашда муносиб ҳиссасини қўшаётганлигини фахр билан айтсак арзийди. Зеро, давлатимиз томонидан тизимнинг бирламчи тиббий бўғинга берилган эътибор боис, ушбу йўналишда диққатга молик ишлар ўз ифодасини топиб келмоқда. Айниқса, давлатимиз, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, «Саломатлик-2» ва «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» кўшма лойиҳаларининг ҳамкорлигидаги фаолиятлари бугунги кунда қишлоқларимизга чирой бахш этаётган ва аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатаётган, шунингдек, янги технологиялар ҳамда малакали кадрлар билан таъминланаётган замонавий қишлоқ врачлик пунктларини кўриб ҳавасинг келади. Ана шундай масканларда меҳнат қилаётган ҳамширалар халқимиз саломатлиги йўлида ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқда-

лар. Вилоятимизда 260 та қишлоқ врачлик пункти мавжуд бўлиб, уларда 3800 нафар ҳамшира аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, касалликларнинг олдини олиш, тиббий маданиятга эътибор қаратиш ишларида фаол иштирок этиб, касбий маҳоратларини оширмоқда. «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» лойиҳаси бўйича 11 минг нафар ҳамшира 6 та лойиҳа доирасида ўқув курсларида таҳсил олиб, билим ва тажрибаларини ҳамкасблари ҳамда аҳоли орасида татбиқ қилиб келмоқда. Қишлоқ врачлик пунктларидаги муолажа, лаборатория, физиотерапия, зарарсизлантириш хоналаридаги замонавий тиббий асбоб-ускуналарда ишлаётган ҳамшираларнинг тезкорлик ва ҳушёрлик билан ишлашлари уларнинг касбга бўлган масъуллигини оширмоқда. Айтиш муҳимки, мутахас-

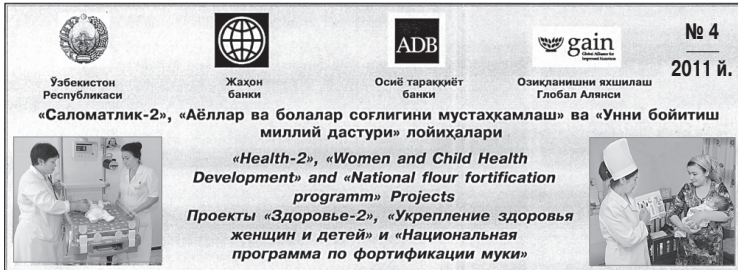
сис учун қачонки шарт-шароитлар мавжуд бўлсагина, фаолиятдаги натижалар ўз самарасини беради. Шундай экан, вилоятимиздаги 26563 нафар ҳамшира фаолиятини янада чуқурлаштириш мақсадида Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциацияси Қашқадарё вилоят бўлими томонидан 11 та туман тиббиёт бирлашмасида Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2007 йил 11 сентябрдаги 402-сонли буйруғи асосида ҳамширалар ўқув хонаси ташкил этиб, уларни стол, стул, шкаф, компьютер жамламаси ва керакли жиҳозлар билан таъминландик. Шунингдек, мазкур ўқув хоналарига «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» лойиҳаси томонидан телевизор, DVD, проектор, муляж ва ўқув адабиётлари тақдим қилинган. Булар албатта, дарс жараёнлари бой ва қизиқарли ўтишида муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда.

Мақсадимиз халқимиз саломатлиги йўлида хизмат қилиш ва жамиятимиз тараққиётини юксалтириш экан, бу борадаги фаолиятларимизни янада такомиллаштириб, бор куч ва имкониятларимизни эзгу ниятлар йўлида сарфарб этишдир.

(Давоми 4-бетда).

Эътироф

Айтиб ўтиш жоизки, Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциациясининг Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоят бўлимлари томонидан тиббиёт бирлашмаларида ташкил этилган ҳамширалар ўқув хоналарига замон талаблари даражасидаги стол, стул, ўқув шкафи, стендлар, кўргазмали куруллар ҳамда компьютер жамламаларининг тақдим этилганлиги ҳамшираларнинг назарий ва амалий билимларини бойитиш, касбий тажрибаларини ошириш ҳамда фаолият кўламини кенгайтиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Шунингдек, дарс жараёнида тренер ва тингловчилар мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланган ҳолда олган билимларини касбий фаолиятларида татбиқ этиб келмоқдалар. Бу албатта, уларнинг келгусидаги ишларида муҳим пойдевор бўлиши шубҳасиздир.

№ 4
2011 й.

«Саломатлик-2», «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» ва «Унни бойитиш миллий дастури» лойиҳалари

«Health-2», «Women and Child Health Development» and «National flour fortification program» Projects

Проекты «Здоровье-2», «Укрепление здоровья женщин и детей» и «Национальная программа по фортификации муки»

Кашқадарё вилояти ОҚИЛОНА Фойдаланишимиз зарур

Шодиёр САФАРОВ, Кашқадарё вилояти Яккабоғ туман тиббиёт бирлашмаси фельдшер:

Мутахассис қачонки ўз касбини севиб, янгилик сари интилгагани унинг билим ва тажрибаси ошиб, фаолиятида ижобий ўзгаришлар бўлади. Айниқса, тиббиёт тизимида ишлаш врач ва ҳамширадан кунлик билимни талаб этади. Чунки биз халқнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, қолаверса, унинг соғлигини сақлашда асосий ўрин тута оладиган соҳа вакиллариимиз. Шундай экан, фаолиятимизга давлатимиз ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан қаратилаётган эътибор, кадрларни қайта тайёрлаш, малакасини ошириш ва узлуксиз таълим жараёнларининг тўғри йўлга қўйилишида муҳим омил бўлмоқда. Бу

гунги кунда аҳоли орасига чўқур кириб бораётган патронаж ҳамшираларнинг халқ билан ҳамнафас ишлашида ташкил этилаётган ўқув курсларининг аҳамияти катта бўлмоқда. «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» лойиҳаси томонидан ташкил этилган олти йўналиш, яъни «Шахслараро мулоқот», «Кўкрак сути билан боқиш», «Репродуктив саломатлик», «Бирламчи тиббий тизимда ҳамшираларнинг асосий кўникмалари», «Беш ёшгача бўлган болаларнинг парвариши ва оналарга маслаҳат бериш», «Патронаж/оилавий ҳамшираларга таълим бериш ва ўқитишни баҳолаш» каби муҳим мавзулардаги ўқиш жараёнларидаги иштирокимиз биз тренерларга катта масъулият юклайди. Ўқиб қайтгач, туман тиббиёт бирлашмасида ташкил этилган ҳамширалар ўқув хо-

насида туманимиздаги тиббиёт муассасаларида (ҚВП ва бўлимлар) меҳнат қилаётган ҳамшираларни ўқитдик. Улар олган билимлари бўйича аҳоли орасида фаолиятларини давом эттириб келишмоқда. Кўриниб турибдики, юқоридаги мавзулар кенг қамровли бўлиб, буларнинг ҳар бири оила аъзолари учун, қолаверса, ҳамширанинг билим ва тажрибаси ошишида муҳим аҳамият касб этиб, аҳолининг тиббиётга бўлган ишончи ортди. Таҳсил олган тингловчиларнинг амалдаги ишларини режа асосида мониторинг қилиб бормоқдамиз. Бундай узлуксиз таълим жараёнларининг маҳсули бугунги кунда ўз самарасини бериб, аҳоли орасида юқумли ва ижтимоий ҳамда турли касалликлар кескин камайди. Ҳамширалар ўқув хонасига Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциацияси Қашқадарё вилоят

бўлими томонидан компьютер ниятлардан унумли фойдалан- жамламаси, шкаф, стол, стул ган ҳолда фаолиятларимиз са- жиҳозлари берилган. Ана шун- дай яратилган шароит ва имко- шишимиз зарур.

ДАВР ТАЛАБИ: БИЛИМ ВА ТАЖРИБАНИ БОЙИТИШ

Ўғилой ЭРГАШЕВА, Кашқадарё вилояти Яккабоғ туман тиббиёт бирлашмасига қарашли «Чинобод» қишлоқ врачлик пункти дояси:

Бугунги тезкор замонда ҳар бир тиббиёт ходимидан масъулият, қолаверса, касбига бўлган меҳр талаб этилмоқда. Шундай экан, аввало, тиббиёт кўп қиррали фан бўлиб, у кунлик изланиш ва янгилик сари қадам ташлашни тақозо қилади. Маълумки, давлатимиз томонидан тиббиётга қаратилаётган катта эътибор инсон саломатлиги ва унинг манфаатларига йўналтирилган. Тизимдаги оналик ва болаликни муҳофаза қилиш йўналишидаги фаолиятларнинг изчиллик билан олиб борилаётганлиги соҳага оид чиқарилаётган Фармон ва Қарорлар ижроси аҳоли орасида кенг татбиқ этилиши билан характерлидир. Шундай экан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 13 апрелдаги "Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш ҳамда соғлом авлодни шакллантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида"ги 1096-сонли ҳамда 1 июлдаги 1144-сонли "2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний

ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада кучайтириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида"ги Қарорларининг қабул қилиниши фаолиятларимизни янада изчиллик билан олиб боришга ундаётганлиги ҳеч биримизга сир эмас. Мана бир неча йилдирки, ушбу қишлоқ врачлик пунктида доя вазифасида ишлаб келмоқдаман. Худудимиздаги фертил ёшидаги аёлларни тиббий кўриқдан ўтказиб, улар соғлиги доимий назорат қилиб борилади. Шунингдек, контрацепция воситаларидан оқилона фойдаланиш ишларини ҳам тўғри йўлга қўйганмиз. Ҳомилдор аёлларга поливитаминларни ўз вақтида бериб, унинг ҳомила учун қанчалик зарур эканлиги ва бунинг баробарида, Юртбошимизнинг мазкур Қарорлари мазмун-моҳияти инсон ҳаёти учун нечоғлиқ муҳим ўрин тутишини алоҳида таъкидлаб, тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб бораяпмиз. Айниқса, илк бор она бўлаётган аёлларимиз учун алоҳида мактаб ташкил этганмиз. У ерда улар вужудидаги ҳомиланинг ривожланиши, туғилиши, туғилгандан кейинги ҳолатларида қандай йўл тутиш ҳамда мутахассисларнинг маслаҳат ва тавси-

яларини оладилар. Бу албатта, соғлом онадан – соғлом фарзандлар дунёга келишида катта замин яратмоқда. Мутахассис сифатида айтмоқчиманки, соғлом фарзанд дунёга келишида ҳомилдор аёлнинг ўзи эмас, балки турмуш ўртоғи ҳамда қайноналар ёрдам берсалар, фойдадан ҳоли бўлмас эди.

Замира НОРМАХМатОВА, «Чинобод» қишлоқ врачлик пункти зарарсизлантириш хонаси ҳамшираси:

Мен фаолият юритадиган хонада ўта масъулият ҳамда ҳушёрлик билан ишлаш талаб этилади. Ишлатилган ҳар бир инструментни ўз вақтида ва меъ-

Дилрабо ҚОСИМОВА, қишлоқ врачлик пункти муолажа ҳамшираси:

Аввало, ҳамширалик касбини танлаганимдан ва халқимга хизмат кўрсатаётганлигимдан фахрланаман ҳамда ишлашимиз учун барча шароит ва имкониятлар мавжудлигидан қувонаман. Давр талаби даражасида бунёд этилган қишлоқ врачлик пунктимиз ҳамда «Саломатлик-2» лойиҳаси томонидан берилган замонавий тиббий асбоб-ускуналарда ишлаш ҳар биримизга завқ бағишлайди. Айниқса, ўз соғлиғига эътиборли бўлган, аҳолининг қатнови ва керакли даво муолажаларини вақтида қабул қилишлари меҳнатимиздаги самарадорликни янада оширмоқда. Бундан ташқари, кундузги стационарда муолажа олаётган инсонлар меҳнатимиздан мамнун бўлиб, дил сўзларини айтиб кетишади. Муолажа хонасида фаолият олиб борар эканман, ишлашим учун барча шароитлар бор. Биринчи ёрдам учун дори-дармонлар етарли. Иш жараёнида асептика-антисептика қоидаларига қаттиқ риоя этаман. Шунингдек, муро- жаат этган ҳар бир беморнинг қалбига озор етказмасликка ҳаракат қиламан. Гоҳида аҳоли орасида касалликларнинг олдини олиш ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишда ҳам иштирок этаман. Чунки худудимизда 11120 нафар аҳоли истиқомат қилади. Муассасамиз мактаб, боғча ва маҳалла билан ҳамкорликда мавсумий, қолаверса, турли касалликлар тўғрисида йиғилиш, давра суҳбатлари олиб боради. Мана санокли кунлардан сўнг мустақиллигимизнинг 20 йиллигини нишонлаймиз. Агар ортга назар ташлайдиган бўлсак, бу қисқа давр ичида катта ишлар қилиниб, Ўзбекистонимиз янада гўзаллашиб, Ватанимиз равнақи юксалиб, барча соҳаларда оламшумул ўзгаришлар бўлди. Шу жумладан, тиббиёт тизимида ҳам кўплаб ютуқлар қўлга киритилди. Ана шундай муваффақиятларга ўз ҳиссамни қўшаётганимдан мамнун бўлиб, ҳамширалик ишига эътибор қаратган Президентимиз, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциациясига миннатдорчилигимни билдираман.

ёр даражасида зарарсизлантириш муҳим. Автоклавни бошқарар эканман, унда қандай ишлаш ва нималарга эътибор қаратишга ҳаракат қиламан. Агар ишимизга беэътибор бўлсак ёки инструментларни зарарсизлантиришда хатоликка йўл қўйсак, бу албатта, касалликлар келиб чиқишига сабаб бўлади. Бунинг учун, аввало, автоклавда ишлаш шароитларини ўрганиб олиш зарур деб биламан. Шу сабабли ҳам бу борадаги билим ва тажрибаларимизни ошириб боришимиз лозим.

Қашқадарё вилояти

ЗАМОН БИЛАН ҲАМНАФАС

Мукаррам МАҲКАМОВА,
Қашқадарё вилояти
Китоб туман тиббиёт
бирлашмаси бош
ҳамшираси:

– Туманимизда 21 та қишлоқ врачлик пункти бўлиб, унда 477 нафар ҳамшира аҳолига тиббий хизмат кўрсатиб келмоқда. Халқимизнинг кўпчилиги қисми тоғ ёнбағирларида истиқомат қилади. Фидойи ҳамшираларимиз оралиги узоқ, яъни тарқоқ жойлашган оилаларда бўлишиб, керакли даво муолажаларини жойларда бажариб, керакли тавсия, маслаҳат ҳамда касалликларнинг олдини олиш тўғрисида суҳбатлар олиб борадилар. Бундан ташқари, инсон ҳаётида юз берадиган фавқуллоддаги ҳодисалар ҳамда захарли ҳашаротлар чаққанда тезкорлик билан ёрдам кўрсатишда ҳам ҳамшираларимизнинг ўрни бор, албатта. Юқорида тилга олинган ҳамшираларимизнинг барчаси «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» лойиҳаси томонидан

ташқил этилган ўқув курсларида таҳсил олишди. Ҳар бир қишлоқ врачлик пунктимиз «Саломатлик-2» лойиҳаси томонидан замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган.

раларимиз билан ҳамжиҳатликда иш олиб бораётганликлари боис, аҳоли орасида касалликлар камайишига ҳамда ижобий натижаларга эришилмоқда. Яна шуни алоҳида таъкидламоқчи-

Шунингдек, умумий амалиёт шифокорлари лойиҳанинг ўн ойлик ўқув курсида билим ва малакаларини ошириб, ҳамши-

манки, вазирликнинг 402-сонли буйруғи асосида тиббиёт бирлашмасида ташқил этилган ҳамширалар ўқув хонасида

Ўзбекистон Республикаси Жаҳон Банки Осиё тараққиёт Банки Озиқланишни яхшилаш Глобал Алинси

№ 4
2011 й.

«Саломатлик-2», «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» ва «Унни бойитиш миллий дастури» лойиҳалари

«Health-2», «Women and Child Health Development» and «National flour fortification program» Projects

Проекты «Здоровье-2», «Укрепление здоровья женщин и детей» и «Национальная программа по фортификации муки»

узлуксиз таълим жараёнларининг олиб борилаётганлиги уларнинг билим савиясини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Ўзбекистон Ҳамширалар Ассоциацияси Қашқадарё вилоят бўлими томонидан тақдим этилган компьютер жамламасида ишлаётган ҳамшираларимизни кўриб, замон билан ҳамоҳанг тарзда фаолият юри-

тишлари Ўзбекистон ҳамширалари мавқеи ошиб бораётганлигидан далолатдир. Бирламчи бўғинда фаолият юритаётган ҳамшираларимиз меҳнати қанчалик масъулиятли бўлмасин, улар ўз қасам-ёд ва бурчларига садоқат билан ёндашиб, халқимиз саломатлигини сақлашда астойдил хизмат қиладилар.

Жараён

УЗЛУКСИЗ ТАЪЛИМ

Навоий вилояти

Эътироф этиш жоизки, тиббиёт муассасаларида фаолият билан хизмат қиладиган ҳамшираларимиз меҳнатидан халқимиз мамнун бўлмоқда.

Айниқса, уларнинг аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиши, касалликларнинг олдини олиш, шунингдек, тиббий маданиятни юксалтиришдаги саъй-ҳаракатлари туфайли самарали натижалар касбларига бўлган меҳр ва иштиёқларини янада оширмоқда. Шу жумладан, сиз суратда кўриб турган Навоий ва Сурхондарё вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси тасарруфидаги тиббиёт муассасаларида иш олиб бораётган ҳамширалар «Аёллар ва болалар соғлигини мустаҳкамлаш» лойиҳаси доирасида ўз билимларини ошириб, касб малакаларини мустаҳкамламоқдалар. Тренерлар ўтказган дарс жараёнлари назарий ва амалий томондан бой бўлиб, тингловчилар интерактив усуллар буйича машғулотларда фаол қатнашадилар. Албатта, ана шундай узлуксиз таълим жараёнларининг маҳсули уларнинг аҳоли орасида олиб бораётган фаолиятларида яққон намоён бўлмоқда.

Сурхондарё вилояти

Қорақалпоғистон Республикаси ва Сурхондарё вилояти

МОНИТОРИНГ НАТИЖАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2007 йил 11 сентябрдаги 402-сонли буйруғига асосан Қорақалпоғистон Республикаси, шаҳар ва вилоят соғлиқни сақлаш бошқармалари тасарруфидаги туман тиббиёт бирлашмалари таркибида врач ва ҳамширалар ўқув хоналари талаб даражасида ташқил қилиниши кўзда тутилганлиги барчамизга маълум.

Қорақалпоғистон Республикаси (врачлар ўқув хонаси).

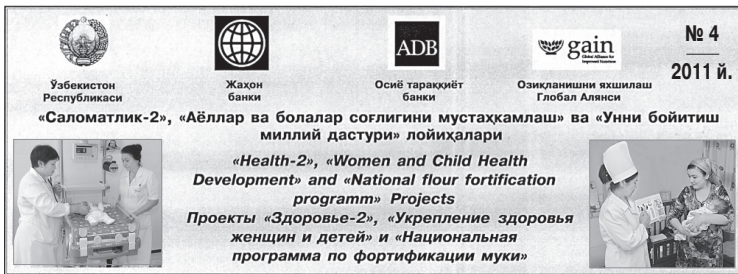
Қорақалпоғистон Республикасининг Каникул, Хўжайли, Нукус ҳамда Сурхондарё вилоятининг Ангор ва Жарқўрғон туманлари тиббиёт бирлашмаларида бўлганимизда врачлар ўқув хоналари талаб даражасида жиҳозланган бўлиб, дарс жараёнида қўлланиладиган ўқув ва тарқатма материаллар, телевизор, DVD, слайд ва муляжларнинг мавжудлиги ҳамда юритилаётган ҳужжатлар, шунингдек, таҳсил олган тренерларнинг (педиатр, лор, акушер-гинеколог, окулист, эндокринолог, инфекционист, терапевт, хирург) олиб борган семинарлар таҳлили билан танишганимизда фаолиятлар узлуксиз тарзда ўтганлигига амин бўлдик. Бундан ташқари, мазкур туманларнинг қишлоқ врачлик пунктларида ҳам бўлиб, у ердаги ишлар меъёр даражасида давом этаётганлигини кўрдик.

Таъкидлаш муҳимки, ўтган давр мобайнида буйруқ ижроси буйича «Саломатлик-2» лойиҳаси томонидан 2010-2011 йиллардаги фаолиятлар буйича мониторинг олиб борилганда Қорақалпоғистон Республикаси, шаҳар ва вилоят соғлиқни сақлаш бошқармалари тасарруфидаги туман тиббиёт бирлашмаларида ҳамширалар ўқув хоналари талаб даражасида ташқил этилганлигининг гувоҳи бўлдик. Бунинг баробарида, врачлар ўқув хоналари ва узлуксиз таълим жараёнлари мониторинг қилинганда Қорақалпоғистон Республикаси ва Сурхондарё вилоятининг айрим туманларида фаолиятлар меъёр даражасида олиб борилаётганлигини кўрдик. Афсуски, айрим вилоятларда эса буйруқ ижроси тўлиқ амалга оширилмаганлиги кўзга ташланди.

Сурхондарё вилояти (врачлар ўқув хонаси).

(Газетамизнинг кейинги сонидан қолган вилоятларда олиб борилган мониторинг натижалари билан танишасиз).

Умумий амалиёт врачларига ёрдам

Умумий врачлик амалиётида руҳиятнинг бузилиши энг кўп учрайдиган ҳолат бўлиб, касаллик турли хил клиник кўринишларда, жумладан, ҳаётини ўзгаришларга нисбатан ҳис-ҳаяжонли реакциянинг йўқолиши, ўз ҳаётига хавф солувчи вазиятларга тушиш каби ҳолатларда намоён бўлади. Депрессиянинг кузатилиши: 5-10 фоиз – эркаклар ва 10-20 фоиз – аёлларда, баъзида сурункали касаллиги бор беморларда (онкологик, инсульт ёки миокард инфарктидан кейинги ҳолатлар, Паркинсон касаллигида) 40-50 фоизгача ошади. Депрессия барча ёшдагиларда бир хил учрайди ва ижтимоий-маданий, иқтисодий, этник омилларга боғлиқ бўлмайди.

ДЕПРЕССИЯ: КАСАЛЛИКНИНГ КЕЧИШИ ВА УНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ

Хавфли омиллар

Ҳис-ҳаяжонли зўриқиш ёки стресслар, тўйиб ухлამаслик, узоқ давом этувчи сурункали касалликлар, оила аъзолардаги депрессия, наркотик моддалар қабул қилиш каби ҳолатлар хасталикнинг хавфли омиллари ҳисобланади.

Депрессиянинг эрта давридаги шикоятлар: тез чарчаш, оғриқ, қўзғалувчанлик, тушкун кайфият ёки қизиқишларнинг йўқолиши кузатилади. Қиёсий ташхислашда асосий мезонлар – шикоятларга нисбатан жисмоний асосларнинг йўқлиги, оддий терапевтик усулларга нисбатан симптомлар резистентлиги, вақтинчалик стресс-омилларга боғлиқ бўлиши мумкин.

Депрессиянинг мезонлари:

- тушкун кайфиятда бўлиш ёки қайғуриш ҳисси;
- қизиқишларнинг йўқолиши ва ҳеч қандай ҳолатнинг қувонтирмаслиги.

Кўшимча белгилари:

- уйқунинг бузилиши – уйқусизлик ёки уйқучанлик;
- сабабсиз айбдорлик ҳисси ёки ўзини паст назар билан баҳолаш;
- тез чарчаш ёки толиқувчанлик;
- диққатни жамлаш ва қарор қабул қилишнинг қийинлиги;
- келажакка умидсизлик билан қараш;
- суицидал ҳаёллар ёки ҳаракатлар;
- иштаҳанинг ўзгариши;
- тез-тез таъсирчанлик ёки ваҳимали белгилари.

Скрининг ўтказишда қуйидаги саволларни бериш лозим:

1. Сўнгги пайтларда иштаҳа, тана вазни ёки уйқунинг ўзгариши кузатилдими?
2. Сўнгги пайтларда тез-тез тушкун кайфиятда бўлдингизми?
3. Сўнгги ёққан иш билан шуғулланиш сизга завқ берадими?

Депрессия турлари:

1. Униполярли депрессия:

- катта депрессия – 5 та классик симптомлар 2 ҳафтадан ортиқ давом этади;
- дистимия – 2 та классик симптомлар 2 йилдан ортиқ давом этади;
- ҳайз олди аффектив ўзгаришлар;
- мавсумий (қишки) аффектив ўзгаришлар;
- туғруқдан кейинги депрессия.

2. Биполярли депрессия – вассаса, бундай ҳолатларда беморларни психиатр кўригига юбориш шарт.

МКБ-10 бўйича қуйидаги депрессив эпизодлар ажратилади:

- 1) Депрессивли эпизод – энгил даражали;
- 2) Депрессивли эпизод – энгил даражали соматик симптомларсиз;

3) Депрессивли эпизод – энгил даражали соматик симптомлар билан;

4) Депрессивли эпизод – ўртача оғирликда;

5) Депрессивли эпизод – ўртача оғирликда соматик симптомларсиз;

6) Депрессивли эпизод – ўртача оғирликда соматик симптомлар билан;

7) Депрессивли эпизод – оғир даражали руҳий симптомларсиз;

8) Депрессивли эпизод – оғир даражали руҳий симптомлар билан.

УАВ тактикаси. Депрессия – бу кучсизлик ёки эринчоқлик эмас, ушбу ҳолатни беморлар энгил ҳаракат қилишади. Шунинг учун бемор ва унинг оила аъзоларига касалликнинг кенг тарқалганлиги, самарали усуллар билан даволаш лозимлиги ва кенг таъсир доираси дори воситалари мавжудлиги тўғрисида тушунча бериш лозим.

Бемор ва унинг оила аъзоларига бериладиган маслаҳатлар:

Депрессияни даволашда оила аъзоларининг иштироки катта аҳамиятга эга, шунинг учун оила аъзолари ва беморга қуйидаги нуқтаи-назарлар бўйича маълумот бериш лозим:

- депрессия – кенг тарқалган бузилишлардан бўлиб, уни оғир руҳий касаллик белгиси деб қараш мумкин эмас;
- депрессияда беморнинг идрок қилиши ўзгаради, ижтимоий чегараланиш шаклланади, шунинг учун кўпинча ёрдамдан бош торттишади, лекин улар учун ёрдам жуда зарурдир;
- беморни умидсизликка берилмасликка ва ўзини айбламасликка даъват қилиш, ноҳуш ҳаёллар ва айбдорлик ҳиссидан йироқлаштишга ўргатиш;
- беморга завқ ва қувонч олиб келувчи фаолиятни аниқлаш;
- суицид хавфини аниқлаш, бошқаларга шикаст етказиш эҳтимоли, беморни доимий назорат қилиш учун оила аъзоларига бундай хавфлар тўғрисида ахборот бериш керак;
- кундалик ҳаётини муаммолар ва ижтимоий стрессларни аниқлаш, соматик симптомлар ва уларнинг кайфиятга боғлиқлиги тўғрисида сўзлашиш;
- оила аъзолари билан беморни парваришlash режасини ҳал қилиш, (беморни самарали даволашда оила аъзоларининг тушуниши ва қўллаб-қувватлаши муҳим).

Оила аъзоларининг ҳаракатлари:

1. Врачга бемор аҳоли, хулқ-атвориға нисбатан динамикадаги ўзгариши тўғрисида объектив ахборот бериб туриш.
2. Дорилар қабул қилишини назорат қилиш, депрессияда бемор активлиги пасайиши натижасида, дори ичишни унутиб қўйиши ёки бефарқ бўлиши мумкин.
3. Беморга зарур бўлган эмо-

ционал мадад бериш.

4. Беморнинг суицидал ҳаракатларини назорат қилиш.

Дори воситалари билан даволаш психиатр маслаҳатидан кейин ўтказилади, психиатр ҳар бир ҳолатда дори тури ва унинг дозасини аниқлаб беради.

Антидепрессантлар тушкун кайфият ва қизиқишнинг йўқолиши 2 ва ундан ортиқ ҳафта да-

вом этса, қуйида келтирилган белгилар фонида буюрилади: тез чарчаш, айбдорлик ҳисси, уйқу бузилиши, иштаҳа пасайиши, диққат ва қабул қилишнинг қийинлиги, ўлим ва суицид ҳақида ўйлаш, ҳаракатда ва сўзлашувда қўзғалувчанлик ёки сустрлашганликнинг кузатилиши.

Даволаш тамойиллари:

- давони кичик дозадан бошлаш;
- 2-3 ҳафтадан сўнг даво самарасини баҳолаш;
- дориларни ҳар куни, 6 ойдан ортиқ вақт давомида қабул қилиш лозим;
- давони мустақил тўхтатиш мумкин эмас.

Энгил депрессияда далачай ичиш самарали, 2-3 чой қошиқ далачайни қайноқ сувга солиб, чой каби дамланади, кунига 2-3 марта ичилади. Ёки 300 мг 0,3 фоизли далачайи экстрактини кунига 2-3 марта ичиш лозим.

Трициклик антидепрессантлар (масалан, мелипрамин) эрталаб ва кечқурун кичик дозадан бошлаб берилади (25-50 мг), 10 кун ичида доза 100-150 мг/сут гача оширилади. Бемор кўлига дориларнинг ҳаммасини бериш мумкин эмас (суицид хавфи мавжуд), аҳоли мунтазам назорат қилиб турилади.

1. Амитриптилин – бошланғич дозаси 12,5-25 мг кечаси ичиш тавсия қилинади, 3-4 кундан кейин доза 50-75 мг.гача кўпайтирилади, дозани 100-150 мг.гача ошириш мумкин. Дори воситасига нисбатан кўникаш бўлмайди. Дорини яхши кўтара

олса, 6-8 ой давомида даво ўтказилади. Кўп учрайдиган ноҳўя таъсирлари: яққол седатив самара, чарчаш ва уйқучанлик, оғизни қуриши ва томоқда аччиқлик ҳисси, катта ёшдаги эркакларда – кўпинча сийдик тутилиши мумкин, ақкомодация бузилиши, тахикардия, гипотония кузатилади. Юрак ишемик касалликлари ва жигар фаолияти етишмовчиликларидан дори воситасини эҳтиёткорлик билан буюриш лозим.

2. Доксепин – амитриптилин сингари трициклик антидепрессантлар гуруҳига киради. Бошланғич дозаси – 75 мг, кейинчалик доза кунига 150 мг.гача кўпайтирилади, кечасига бир мартаба ичиш буюрилади. Ноҳўя таъсирлари амитриптилинга ўхшаш, лекин ўртача таъсирли кўринишда намоён бўлади. Дори воситасини ичиш секин-аста тўхтатилади.

3. Бошқа трициклик антидепрессантлар: дезипрамин 75-150 мг, имипрамин 50-150 мг, тразодон 100-400 мг.

Серотонин абсорбциясининг селектив ингибиторлари (САСИ) – кам токсик самарага эга бўлган дори воситаси ҳисобланиб, кунига бир марта эрталаб ичиш буюрилади. Ўсмирларга ҳам тавсия қилса бўлади. Даво бошланишида икки-уч ҳафтадан (асосан флуоксетиндан) сўнг ваҳималик ҳисси кучаяди, шунинг учун диазепам билан бирга 10-15 мг/сут дозада буюриш лозим. Ноҳўя таъсирлари – иштаҳанинг пасайиши, ошқозон-ичак тизимида ноҳушлик ҳисси кузатилади.

а) Флуоксетин (флуоксонил, портал, прозак) 20 мг/дан кунига бир мартаба эрталаб ичишга буюрилади. Ваҳималик йўқлигида ва дорининг самарасизлигида даво бошлангандан 6-8 ҳафтадан кейин дозани 30-40 мг/кун кўпайтириш мумкин.

б) Сертралин (золофт) – айрим ҳолларда ваҳима чақиритиши

мумкин ва беморлар дорини энгил қабул қилади. Кунлик доза 50-100 мг бўлиб, кунига бир мартаба ичилади.

в) Пароксетин (паксил) – 10-30 мг. Даво давомийлиги САСИ сингари – 8-12 ойни ташкил қилади. Бу гуруҳ дори воситалари қиммат туради.

Депрессиянинг бошқа турларини даволаш:

- ҳайз олди дисфорияси (кайфиятнинг тушиши) – флуоксетин (прозак) 20 мг.дан эрталаб 10-14 кун давомида ҳайздан олдин ичиш тавсия қилинади;
- мавсумий депрессия – ёруғлик терапияси ва пропра-нолол 20-40 мг дан эрталаб 5.30-6.00 соатлар орасида ичиш тавсия қилинади;
- туғруқдан кейинги депрессияда аёлни оила ва маҳалла аъзолари қўллаб-қувватлаши керак. Оғир ҳолатларда ва узоқ кечишида амитриптилин ёки флуоксетин қисқа вақтга тавсия этилади.

Психиатр маслаҳатига юборишга кўрсатмалар

1. Суицид ҳаракатлари ёки атрофдагиларга нисбатан хавф солиш ҳолатларининг бўлиши.
2. Яққол соматик симптомлар туфайли қиёсий ташхислаш ўтказишнинг қийинлиги.
3. Депрессиянинг клиник кечишида руҳий бузилиш симптомларининг кузатилиши (вас-васа, галлюцинация, ступор).
4. Антидепрессант билан даволаш самарасиз ёки уларнинг яққол ноҳўя таъсири пайдо бўлиши.

«Умумий амалиёт врач» ўқув қўлланмасидан олинди.

Хурматли муштарийлар!

Сизга маълумки, расмий веб-сайтимиз (www.uzssgz.uz) фаолият бошлагандан буён доимий равишда газетадаги мақолаларни интернет саҳифаларида эълон қилиб келмоқдамиз. Сиз **Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармон ва Қарорлари, шунингдек, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг барча буйруқ ва меъёрий ҳужжатлар матнини «Расмий ҳужжатлар» бўлимидан топиш имкониятига эгасиз. Ундан ташқари, сизда таҳририят билан яқин ҳамкорлик қилиш истаги бўлса, uzss@yandex.ru, uzss@inbox.ru манзилига хатлар йўллашингиз мумкин.**

Совместное бюро реализации проектов «Здоровье-2», «Укрепление здоровья женщин и детей». Исполнительный директор **Ж. А. Жабриев.** 100007, г. Ташкент, ул.

Паркентская, 51, ТашИУВ, административный корпус, 3-й этаж. Контактные телефоны: 268-08-19, 267-73-47. Факс 268-25-39. E-mail: office@jpib.uz.com.uz.

Лойиҳа материалларини Ибодат СОАТОВА тайёрлади. Суратлар муаллифи Ибодат СОАТОВА.

Специалист рекомендует

В РАЗГАРЕ ЛЕТНИЙ ЗНОЙ

У каждой географической зоны свои особенности, и население каждой страны за много лет уже приспособилось к климатическим свойствам, присущим тому или иному времени года. Мы привыкли к тому, что зима сопровождается обильными снегами и морозными днями, в связи с чем следуем правилам, помогающим нам уберечь свое здоровье в холодный период. Но, как ни удивительно, наше здоровье требует заботы в летний зной не меньше, чем в зимний мороз. В данной статье читатель может ознакомиться с простыми советами, которые помогут ему уберечься от последствий летней жары. Пора жарких солнечных дней, именно в этот период организм человека ощущает потребность в спасении от зноя. Как можно этого добиться?

В жару у взрослых и особенно у детей пропадает аппетит. Нельзя ли избежать этого с помощью рационального питания?

Под воздействием высокой температуры и солнечного облучения снижается отделение пищеварительных соков, отсюда и снижение аппетита. Однако правильное питание может ослабить это неприятное явление. Прежде всего следует использовать блага, которые дает жаркое лето. Я имею в виду изобилие овощей и фруктов. Наш рацион должен быть насыщен ими. Среди продуктов, богатых белками, в летний сезон предпочтение следует отдавать молоку, молочным продуктам, нежирным сортам мяса и рыбе. Жирное мясо требуется для усвоения более насыщенной деятельности пищеварительных желез. В условиях жаркого климата наиболее рационально четырехразовое питание: завтрак – 20-25 процентов суточного количества калорий, в обед – 20, в полдник – 35-40 и в ужин – 15-25.

Как и чем лучше утолять жажду?

При высокой температуре воздуха организм человека за час теряет до 1,7 литра воды. Чтобы восполнить большие потери влаги, человек выпивает за день 8-10 литров различной жидкости. Надо помнить, что с потом из организма выделяются минеральные соли, водорастворимые витамины и микроэлементы. А все эти вещества очень нужны организму. Частое и обильное питье в жару нежелательно. Также нежелательно и длительное воздержание от питья. Как же быть? Что рекомендует по этому поводу наука о питании?

Утром за завтраком надо утолить жажду полностью. В обеденный перерыв много пить перед приемом пищи не следует, так как это в какой-то мере приводит к разбавлению желудочного сока и снижает его переваривающие способности. При сильной жажде рекомендуется ограничиться прополаскиванием рта и несколькими глотками воды. После еды можно пить до полного удовлетворения жажды. Во второй половине дня следует соблюдать такой же питьевой режим, как и в первой. За ужином вновь можно пить сколько хочется. Для утоления жажды важно не только количество жидкости, но и ее свойства. Хорошо утоляет жажду зеленый чай. Он обладает способностью повышать желудочную секрецию, медленнее черного чая выводится из организма. Полезны также холодный отвар из различного набора свежих или сушеных фруктов, хлебный квас,

или туфли с текстильным верхом на кожаной подошве.

Как сохранить в помещении хотя бы относительную прохладу?

Надо откровенно признать, что многие благоустроенные жилые дома, выстроенные за последние годы, не совсем отвечают гигиеническим требованиям по созданию микроклимата в условиях жаркого лета нашей республики. Это особенно ощущается в крупнопанельных домах. Здесь большое значение приобретают правильная ориентация и планировка жилых зданий в микрорайоне, озеленение и обводнение. Очень важно также создать движение воздуха внутри помещения. Но некоторая часть людей панически боится сквозняков и всячески ограждает от них себя, своих близких, особенно детей. С медицинской точки зрения это неправильно. Дело в том, что для сохранения комфорта внутри помещения на каждого человека должно приходиться 10-20 кубических метров воздуха с вентиляцией 250 литров в час. Такая вентиляция необходима, чтобы в помещении не скапливался углекислый газ. Следовательно, нужно постепенно приучать себя и детей к перемещению воздуха, иначе вы будете подвержены простуде при любом дуновении ветра и особенно при включении вентиляторов, которые в нашем климате необходимы.

Прохладу внутри помещений сохраняют солнцезащитные жалюзи или занавески из соломки, деревянных планок на окнах. К этим приспособлениям целесообразно прибегать во время подъема температуры и прямого попадания солнечных лучей, а рано утром, вечером и ночью окна следует оставлять открытыми.

Что бы вы посоветовали обслуживающим организациям для смягчения неблагоприятных условий жаркого лета?

В жару благотворно влияет на организм принятие холодного душа. Несмотря на то, что у нас в городах есть возможность создать летние душевые установки, этому важному мероприятию не уделяют должного внимания. Ведь когда-то Ташкент славился своими душевыми установками. Целесообразно было бы в жаркий сезон года в областных городах и районных центрах создать летние душевые установки. Это способствовало бы улучшению здоровья населения и повышению работоспособности. Несмотря на то, что из года в год улучшается обеспеченность населения питьевой водой, устанавливаются автоматы газированной воды, еще плохо обстоит дело с установками на многолюдных улицах достаточного количества питьевых фонтанчиков; надо усилить контроль, чтобы они исправно работали. Если соблюдать гигиенические условия, о которых мы рассказали, можно лучше приспособиться к повышенной температуре окружающей среды, легче сохранять работоспособность.

А. ТОХИРИЙ,
старший преподаватель
ТашиУВ.

Долзарб мавзу

Хар қандай юқумли касалликка мавсумийлик хос. Ўткир юқумли ичак касалликларини келтириб чиқарувчи микроорганизмлар айнан иссиқ шароитда тез кўпаяди. Кўзгатувчисининг турига қараб, касалликлар ичтерлама, салмонеллэз, ичбуруғ, иерсинеоз, ротавирус, энтеровирус каби номлар билан юритилади.

ЎТКИР ЮҚУМЛИ ИЧАК КАСАЛЛИКЛАРИ

Ушбу касалликларнинг ёз ойларидан кўпроқ учрашига бир қанча омиллар сабаб бўлади. **Иссиқ кунда инсоннинг қайнатилмаган сувни кўп миқдорда ичиши натижасида ошқозондаги хлорид кислотасининг концентрацияси пасайиб кетиши ва бунинг оқибатида организмнинг иммунобиологик хусусияти (иммунитет) пасаяди ҳамда касалликларга чалинишга замин яратлади:**

- *яхши сақланмаган ва узок муддат туриб қолган овқатларни истеъмол қилганда;*

- *хўл меваларни яхши ювмасдан истеъмол қилганда;*

- *шу касаллик билан оғриган бемор билан мулоқотда бўлганда;*

- *очиқ сув ҳавзаларида чўмилган пайтларида сув билан микроблар организмга тушиши натижасида;*

- *ёш болаларга истеъмол қилиш учун мўлжалланган сунъий овқатларни тайёрлаш қоидаларига риоя қилинмаганда.*

Ўткир юқумли ичак касалликларининг тарқалишида пашшалар ҳам катта роль ўйнайди. Улар ифлос жойларга тухум қўйиб, кўпайиб, касаллик кўзгатувчи микроорганизми ўзига олади ҳамда озиқ-овқат маҳсулотларига кўниб, уларга микробларини тарқатади.

Касаллик белгилари

Ўткир юқумли ичак касалликлари билан оғриган беморларда тана ҳароратининг юқори бўлиши, кўнгил айнаши, қайт қилиш, қорин соҳасида оғриқ бўлиши, иштаҳасизлик, умумий ҳолсизлик, ич кетиши ва бунинг натижасида бемор танаси сувсизланиб, оғир асоратлар кузатилиши мумкин. Агарда сиз юқоридagi касаллик белгиларини ўзингизда сезсангиз дарҳол шифокорга мурожаат қилинг. Акс ҳолда нотўғри муолажа қилиш, антибиотиклардан ноўрин фойдаланиш ёки ўз вақтида даво чоралари кўрилмаслиги оқибатида оғир асоратлар келиб чиқиши мумкин.

Профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан юқумли ичак касалликларининг олдини олишга қаратилган ва амалга оширилиши лозим бўлган бир қатор профилактик чора-тадбирлар белгилаб олинган. Хусусан, Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошида туну кун фаолият кўрсатувчи штаб ташкил этилган бўлиб, унга эпидемиологлар, инфекционистлар, терапевтлар ва тиббиёт соҳасининг малакали мутахассислари жалб қилинган. Штабга республиканинг ҳар бир ҳудудидан юқумли ичак касалликлари бўйича кундалик тезкор маълумотлар етказиб турилади ва олимлар томонидан таҳлиллар олиб борилади. Бирор-бир ҳудуд ёки чекка туманда ўткир юқумли ичак касалликлари бўйича эпидемиологик вазият мураккаблашган вақтда зарур профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар

Олиб борилаётган профилактик чора-тадбирлар натижасида касаллик ҳолати сезиларли даражада пасайганлигини кўришимиз мумкин. Бир сўз билан айтганда, ҳозирги кунда республикамизда ўткир юқумли ичак касалликлари бўйича эпидемиологик барқарорлик сақланиб турибди.

Нуриддин ТОШБОЕВ,
Республика Давлат санитария-эпидемиология
маркази мутахассиси.

Тез ёрдам

ҲАМИША ЭЛ ЭЪТИБОРИДА

ДИЛ ИЗҲОРИ

Аҳолига шошилишч ёрдам кўрсатиш борасида Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам станциясининг алоҳида хизматлари бор. Фуқаролардан олинган барча чақирувлар даставвал мазкур станция орқали тумандаги бўлимларга тарқатилади. Тезкор ва ишончли тарзда фаолиятларни тўғри йўлга қўйган ушбу станция раҳбари Саидазим Аъзамхўжаев ва унинг ахил жамоасига, шунингдек, Олмазор туман 2-тез ёрдам бўлими ходимларига ҳам миннатдорчилик билдираман.

Эркин ШАРИФХЎЖАЕВ.

Аҳолига кўрсатилаётган малакали тиббий ёрдамлар орасида «03» хизматининг алоҳида ўрни бор. Зеро, пойтахтимизда фаолият юритаётган 11 та тез ёрдам бўлимининг барча жонкуяр тиббиёт ходимлари ягона мақсад сари, яъни халқимиз саломатлиги йўлида самарали меҳнат қилиб келмоқдалар.

Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам станциясининг Олмазор туман иккинчи бўлими ходимлари ҳам туну кун 315 минг нафар аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

– Пойтахтимиз аҳолисига кечаю кундуз хизмат қилиб келаётган 2-тез тиббий ёрдам станциямиз замонавий радиоалоқалар, тез тиббий ёрдам машиналари ва малакали тиббиёт ходимлари билан тўлиқ таъминланган. Чунки, ишнинг сифат-самардорлигини оширишда биринчи навбатда шароитлар етарли, иккинчидан эса кадрлар салоҳияти юқори бўлиши талаб этилади, – дейди бўлим бошлиғи **Ҳотам Эшпўлатов**. – Шунингдек, 40 нафар шифокор халқимизга беминнат хизмат қилиб келмоқда. Шу жумладан, 7 нафар ҳамшира чақирув қабул қилади. Бўлимимизда 18 та тез ёрдам машинаси ҳамда 1 та «ХУНДАЙ» реаномобиль мавжуд бўлиб, уларни малакали ҳайдовчиларимиз бошқаради. Аҳолига кўрсатилаётган хизмат ҳажмига умумий олганда 10 та бригада тўғри келади. Бир кунда икки юзга яқин чақирувлар бажарилади. Ҳаво иссиқми-совуқми, ёмғирми-қорми бизнинг тез тиббий ёрдам хизма-

тимиз айтилган манзилга етиб бориш учун доимо тайёр. Чунки, бу ерда фақат ўз касбининг фидойилари, жонкуяр ходимлари меҳнат қилишади. Яратилган шароитлар доирасида деярли камчиликлар йўқ, фақат иш жараёнида дуч келаётган муаммоларимиз бор, холос.

Адолат АБДУҚАЮМОВА, катта ҳамшира:

– Аҳоли орасида қон босими, юрак ишемика ҳамда мавсумий касалликларнинг тез-тез учраб туриши ва фуқаролар томонидан тушаётган муножаатларни оқилона ҳал қилиш ҳамда беморларга тез ёрдам кўрсатишда ходимларимиз тезкорлик билан иш олиб борадилар. Шунингдек, беморларга биринчи ёрдам кўрсатиш учун доридармонларимиз етарли миқдорда олинган. Бундан ташқари, фавқулудда ҳодиса юз берса воқеа жойига тезда етиб бориб, шикастланганларга биринчи ёрдамни кўрсатамиз. Бўлимимизда шифокор, ҳамшира ва ҳайдовчилар учун алоҳида дам олиш хоналари мавжуд бўлиб, керакли шароитлар яратилган. Бунинг баробарида ҳудудимиз атрофини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларига катта эъбор қаратаёпмиз.

Инсон ҳаёти ва саломатлиги учун тез тиббий ёрдам хизмати қанчалик зарурат экан, биз бу имкониятлардан унумли фойдаланиб, кўпроқ соғлигимизга нисбатан масъулиятлироқ бўлишга ҳаракат қилишимиз муҳим. Тунни кунга улаб, тинимсиз меҳнат қилаётган ўз касбининг фидойиларига эса, энгилмас жасорат, туганмас ирода ва ақлий заковат доим ҳамроҳ бўлишини тилаб қоламиз.

Вазира МУҲАМЕДОВА.

Суратлар муаллифи Анвар САМАТХОДЖАЕВ.

Будьте осторожны

СПИЧКА – НЕ ИГРУШКА ДЛЯ ДЕТЕЙ!

Пожары наносят большой ущерб людям и всему государству в целом. Статистика говорит о том, что примерно каждый восьмой пожар в нашей стране вспыхивает от шалости детей с огнем. Каждый пятый погибший на пожаре ребенок – не достигший совершеннолетнего возраста. И не удивительно, ведь многие родители, заботясь о жизни и здоровье своих чад, бывают в то же время не внимательны к вопросам пожарной безопасности и не осуществляют должного контроля за играми детей.

Мы привыкли к примелькавшимся лозунгам: «СПИЧКИ – НЕ ИГРУШКА», «ШАЛОСТЬ С ОГНЕМ – ОПАСНА», но забываем, что запретное вызывает интерес у ребят, тем более коробки спичек, пачки сигарет с яркими, красочными этикетками. Отец зажигает спичку и прикуривает, а за его действиями следит сынишка. Он заинтересовался, как это отец умеет пускать дым, и хочет попробовать сделать так же. А разве не бывает так, что любящий

отец разрешает сынишке или дочке зажечь спичку и поднести папе, чтобы тот прикурил?

Спичечная коробка побывала в руках у ребёнка, так почему бы ему не взять её еще раз, когда дома никого не будет?

Анализируя пожары, произошедшие из-за игры детей с огнём, сотрудники службы пожарной безопасности делают выводы, что в конечном итоге виноваты не дети, а взрослые, поскольку они уделяют мало внимания организации досуга своих

чад. И во избежание пожаров обращаются с просьбой к взрослому населению республики.

РОДИТЕЛИ! Помните, что дети, предоставленные самим себе, играя со спичками, являются невольными виновниками пожаров. Постарайтесь не ограничиваться только одними запретами, нужно ярко и убедительно объяснять детям, чем может закончиться игра с огнём. Помните, что любая игра детей с огнём должна немедленно пресекаться.

ХРАНИТЕ спички, сигареты в местах, недоступных для малолетних детей. Причём прятать это нужно так, чтобы у ребёнка не возникло подозрения о наличии запретных вещей в доме, иначе любопытство может взять верх над запретами.

ИЗБЕГАЙТЕ того, чтобы дети играли в сараях, на чердаках, в подвалах домов, не поручайте им

присмотра за электрическими и нагревательными приборами и не оставляйте их дома одних. От шалости детей с огнём прежде всего страдают сами малыши.

НЕ РАЗРЕШАЙТЕ детям разводить костры и бросать в них огнеопасные предметы, играть со спичками, самостоятельно включать электронагревательные приборы. Во избежание пожаров не разрешайте детям чинить электронагревательные приборы и выполнять другие электромонтажные работы дома без участия взрослых.

ПОМНИТЕ! Здоровье ваших детей, сохранность личного и общественного имущества во многих случаях зависят от взрослых.

Д. ДЖАББАРОВ,
инспектор ОПБ УВД
Мирабадского района,
младший сержант.

Полезные советы

ОЖОГИ, РАНЫ

Масло из цветков одуванчика залечивает ожоги, снимает боль и заживляет раны. Цветки поместите в эмалированную кастрюльку, залейте растительным маслом так, чтобы они были покрыты (все компоненты берутся произвольно, без точных дозировок), закройте крышкой и нагревайте на водяной бане 30 минут при слабом кипении воды. Затем остудите, стерильной (прокипяченной) ложкой переложите содержимое кастрюльки в стерилизованную стеклянную баночку, поставьте на 10 дней настаиваться в темное место, после чего одуванчиковое масло процедите и храните в темном прохладном месте (оно сохраняет свои целебные свойства в течение двух лет).

Подготовила
Л. ВОЛОШИНА.

Газета

муассиси:

Ўзбекистон
Республикаси
Соғлиқни
сақлаш
вазирлиги

Бош муҳаррир Анвар АЛИМОВ

Нашр учун масъул
Бош муҳаррир ўринбосари
Ибодат СОАТОВА

Газета ўзбек ва рус тилларида чоп этилади. Ҳафтанинг жума кунлари чиқади. Мақолалар кўчириб босилганда «O'zbekistonda sog'liqni saqlash – Здравоохранение Узбекистана» газетасидан олинди, деб кўрсатилиши шарт.

Интернет саҳифаларидан фойдаланилган суратларга «!» шартли белгиси қўйилади.

Манзилмиз: 100060, Тошкент шаҳри,
Истикбол кўчаси, 30-уй, 2-қават.

Тел/факс: 233-13-22, тел.: 233-57-73. Газета
Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот
агентлигида 2009 йилнинг 11 март куни
рўйхатга олинган. Гувоҳнома рақами 0015.

Газета материаллари таҳририят
компьютер марказида
терилди ва саҳифаланди.

Адади 9482 нусха.
Буюртма Г-650.

Газета «ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида
чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Газета ҳажми 2 босма табоқ. Формати А3. Офсет усулида босилган.

Саҳифаловчи Бахтиёр ҚҶШОҚОВ. Навбатчи Владимир ПОЖОГИН.
Босмахонага топшириш вақти – 20.00.